

Sygn. akt II Ca 125/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Arkadiusz Lisiecki
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera (spr.) SSR del. Mirosława Makowska
Protokolant	st. sekr. sąd. Alicja Sadurska

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa W. G. reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową A. G.

przeciwko R. B.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 6 grudnia 2013 roku, sygn. akt III RC 450/13

oddala apelację.

Sygn. akt II Ca 125/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 06 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. podwyższył alimenty od pozwanego R. B. na rzecz jego małoletniej córki W. G. ostatnio ustalone wyrokiem Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 15 października 2008 roku w sprawie sygnatura akt III RC 570/08 z kwoty po 400 złotych miesięcznie, do kwoty po 700 złotych miesięcznie płatne poczynając od dnia 01 sierpnia 2013 roku, pozostawiając bez zmian pozostałe, dotychczasowe warunki płatności, oddalił powództwo w pozostałej części i orzekł o kosztach postępowania.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego:

Małoletniej W. G. należy zapewnić podstawowe utrzymanie w postaci: ubrania, żywienia, środków czystości, przyborów i podręczników szkolnych. Małoletnia ma 9 lat. Uczęszcza do IV klasy szkoły podstawowej. Nie ma majątku, ani dochodów. Miesięczny koszt utrzymania dziecka jego matka oceniła na około 2.000,00 zł. Dziecko pozostaje pod stałą opieką lekarza okulisty i laryngologa. Ma orzeczonego stopień niepełnosprawności. Uczy się języka angielskiego,

co kosztuje 96,00 zł. miesięcznie, trenuje pływanie, co kosztuje 85,00 zł. uczęszcza na zajęcia wokalne, co kosztuje 60,00 zł. miesięcznie. Opłaty za obiady wynoszą 52,50 zł. miesięcznie. Korzysta z obozów i wypoczynku.

Matka małoletniej powódki A. G. ma 41 lat. Nie ma zawodu, ma (...) wykształcenie. Nie pracuje. Utrzymuje się ze świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu opieki nad małoletnią powódką, które otrzymuje w kwocie 820,00 zł. Pobiera zasiłki na rzecz córki w łącznej kwocie około 340,00 zł. Pobiera dodatek mieszkaniowy. Wcześniej pracowała, prowadziła działalność gospodarczą.

Pozwany R. B. ma 40 lat. Oprócz córki ma na utrzymaniu drugie dziecko, w wieku 10 lat. Utrzymuje się z wynagrodzenia z pracę - jest (...). Otrzymuje z tego tytułu kwotę 3.943,55 zł. netto. Płaci opłaty za utrzymanie mieszkania łącznie z wodą i odpadami komunalnymi w kwocie około 1.000,00 zł. Spłaca kredyt mieszkaniowy - rata wynosi 510,00 zł. oraz na zakup samochodu - 360,00 zł. Pozostaje pod stałą opieką lekarską.

Alimenty na rzecz małoletniej W. G. od jej ojca R. B. ostatni raz były ustalane wyrokiem Sądu Rejonowego w Piotrkowa Trybunalskim z 15 października 2008 roku w sprawie sygn. akt III RC 570/08 w kwocie po 400,00 zł. miesięcznie. Małoletnia miała wówczas 4 lat, uczęszczała do przedszkola. Matka małoletniej była bezrobotna z prawem do zasiłku, na utrzymaniu miała 3 dzieci.

Pozwany pracował. Jego zarobki wzrosły o około 600,00 zł.

Mając takie ustalenia Sąd zważył, iż żądanie matki małoletniego dziecka podwyższenia alimentów zasługuje co do zasady na uwzględnienie.

Art. 138 krio stanowi bowiem, iż w razie zmiany stosunków można wносить zmianę zakresu obowiązku alimentacyjnego. Przez zmianę stosunków rozumieć należy wszelkie zmiany w statusie ekonomicznym stron powodujące zmianę i, zwiększenie, ale i zmniejszenie zakresu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego lub też zmianę zwiększenie, ale i zmniejszenie zakresu możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego. Zmiana stosunków w rozumieniu powyższego przepisu musi być istotna i polegać na istotnym zwiększeniu usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, bądź istotnej zmianie w zakresie możliwości majątkowych i zarobkowych zobowiązanego do alimentacji. Aby ocenić tę zmianę należy porównać stosunki obecne z panującymi poprzednio, gdy ustalano obowiązek alimentacyjny.

Podkreślić należy, iż z uwagi na charakter świadczeń alimentacyjnych, których celem jest dostarczenie środków utrzymania dla dziecka, które nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać, należy wnikliwie i szczegółowo dokonać analizy zmiany stosunków. Podkreślić również należy treść art. 133 § 1 krio, z którego wynika, iż rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania i wychowania. Nadto z treści art. 96 § 1 krio wynika, iż rodzice wychowują dziecko pozostające pod ich władzą rodzicielską i kierują nim. Obowiązani są troszczyć się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i przygotowywać je należycie do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień.

W sprawie niniejszej, alimenty na rzecz małoletniego dziecka ostatni raz były ustalane wyrokiem Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z 15 października 2008 roku w sprawie sygn. akt III RC 570/08 w kwocie po 400,00 zł. miesięcznie, a zatem blisko 5 lat temu. Małoletnia uczęszczała wówczas do przedszkola, miała 4 lata. W jej sytuacji zmieniło się to, że obecnie urosła, uczęszcza do szkoły podstawowej, co wiąże się z większymi kosztami, ma zainteresowania, wymaga stałej opieki lekarskiej, z uwagi na wiek nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać. Nie ma własnego majątku, ani dochodów. Należy zapewnić jej podstawowe utrzymanie. Zmieniły się zatem potrzeby powódki związane z jej naturalnym rozwojem, wzrostem, zainteresowaniami, a zatem wzrosły i koszty jej utrzymania. W tej sytuacji należy uznać, iż po stronie małoletniej powódki nastąpiła zmiana I stosunków w zakresie wzrostu kosztów jej utrzymania.

Od momentu zasądzenia alimentów sytuacja ojca dziecka uległa zmianie o tyle, że uzyskuje wyższe dochody. Ma zatem możliwości majątkowe i zarobkowe. Musi zapewnić sobie podstawowe utrzymanie. Na utrzymaniu ma kolejne

dziecko. Z treści art. 135 § 1 krio wynika, iż zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego.

Pojęcia "usprawiedliwione potrzeby" oraz "możliwości zarobkowe i majątkowe" zostały szczegółowo omówione w uchwale Pełnego Składu Izby Cywilnej i Administracyjnej Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r., III CZP 91/86, OSNP 1988, nr 4, poz. 42. W uchwale tej stwierdzono między innymi, że: "Pojęcia usprawiedliwionych potrzeb nie można jednoznacznie zdefiniować, ponieważ nie ma jednego stałego kryterium odniesienia. Rodzaj i rozmiar tych potrzeb jest uzależniony od cech osoby uprawnionej oraz od splotu okoliczności natury społecznej i gospodarczej, w których osoba uprawniona się znajduje. Nie jest możliwe ustalenie katalogu usprawiedliwionych potrzeb podlegających zaspokojeniu w ramach obowiązku alimentacyjnego i odróżnienie ich od tych, które jako objaw zbytku lub z innych przyczyn nie powinny być uwzględnione. W każdym razie zakres obowiązku alimentacyjnego wyznaczać będą poszczególne sytuacje uprawnionego i zobowiązanego, konkretne warunki społeczno - ekonomiczne oraz cele i funkcje obowiązku alimentacyjnego. Dopiero na tym tle będzie można określić potrzeby życiowe - materialne i intelektualne uprawnionego.

Stosownie do tej dyrektywy rodzice w zależności od swych możliwości są obowiązani zapewnić dziecku środki do zaspokojenia zarówno jego potrzeb fizycznych - żywienia, mieszkania, odzieży, higieny osobistej, leczenia w razie choroby, jak i duchowych - kulturalnych, także środki wychowania - kształcenia ogólnego, zawodowego według zdolności, dostarczania rozrywek i wypoczynku. Przy ocenie, które z potrzeb uprawnionego powinny być uznane za potrzeby usprawiedliwione, należy z jednej strony brać pod uwagę możliwości zobowiązanego, z drugiej zaś zakres i rodzaj potrzeb. Będzie to mieć wpływ na rozstrzygnięcie, w jakiej mierze możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego będą wzięte pod uwagę przy oznaczaniu zakresu obowiązku alimentacyjnego. Zawsze jednak każde dziecko musi mieć zapewnione podstawowe warunki egzystencji w postaci żywienia zapewniającego jego prawidłowy rozwój fizyczny, stosowną do wieku odzież, środki na ochronę zdrowia, kształcenie podstawowe i zawodowe oraz na ochronę jego osoby i majątku. Wyjście poza wymienione potrzeby zależy już tylko od osobistych cech dziecka oraz od zamożności i przyjętego przez zobowiązanego modelu konsumpcji.

Zgodnie z utrwaloną w orzecznictwie zasadą, dzieci mają prawo do równej stopy życiowej z rodzicami i to zarówno wtedy, gdy żyją z nimi wspólnie, jak i wtedy, gdy żyją oddzielnie. Oznacza to, że rodzice powinni zapewnić dziecku warunki materialne odpowiadające tym, w jakich żyją sami. Nie będzie to jednak dotyczyło potrzeb będących przejawem zbytku.

Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. S;| obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami, W szczególnych przypadkach, gdy sytuacja dziecka tego wymaga, rodzice mają obowiązek wyzbywania się posiadanego majątku, bądź jego niektórych składników, aby w ten sposób podjąć ciężar na nich obowiązkowi alimentacyjnemu. Podstawą oddalenia powództwa o zasądzenie alimentów może być tylko brak wszelkich możliwości po stronie zobowiązanego, nie zaś szczupłość środków, jakimi on rozporządza.

Możliwość świadczenia alimentów nie ma ten, kto nie posiada majątku, nie jest, ze względu na stan zdrowia, zdolny do pracy zarobkowej i nie otrzymuje świadczeń.

Przez ustawowe określenie "możliwości zarobkowe i majątkowe" rozumieć należy nie tylko zarobki i dochody rzeczywiście uzyskiwane ze swojego majątku, lec/ te zarobki i te dochody, które osoba zobowiązana może i powinna uzyskiwać przy dołożeniu należytej staranności i przestrzeganiu zasad prawidłowej gospodarki ora/ stosownie do swoich sił umysłowych i fizycznych.

Możliwości zarobkowe zobowiązanego nie mogą być zawsze utożsamiane z faktycznie osiąganymi zarobkami. W przypadkach uzasadnionych obejmują one także wysokość zarobków, które zobowiązany jest w stanie uzyskać, lecz nie osiąga ich z przyczyn niezaskługujących na usprawiedliwienie. Chodzi tu o przypadki, w których osoba zobowiązana

nie wykonuje wyuczonego i dobrze wynagradzanego zawodu, pracuje w niepełnym wymiarze godzin bądź też pracuje dorywczo.

Nałożony na rodziców obowiązek alimentacyjny w stosunku do własnego dziecka podlega regulacji specjalnej i uprzywilejowanej. Ta forma uprzywilejowania wyraża się między innymi w tym, że obowiązek rodziców dostarczania środków utrzymania i wychowania trwa dopóty, dopóty dziecko nie jest w stanie samodzielnie się utrzymać.

Reasumując, zdaniem Sądu, w sprawie niniejszej nastąpiły istotne zmiany w zakresie usprawiedliwionych potrzeb małoletniej powódki - wraz z jej rozwojem wzrosły koszty jej utrzymania oraz w zakresie możliwości zarobkowych zobowiązanego - wzrosły jego możliwości płatnicze.

Sąd uwzględnił powództwo o podwyższenie alimentów od ojca na rzecz małoletniej powódki z kwoty po 400,00 zł do kwoty po 700,00 zł. miesięcznie. Kwota ta stanowi połowę usprawiedliwionych potrzeb dziecka, na które to potrzeby składają t się wyżywienie, ubranie, środki czystości, przybory i podręczniki szkolne, koszty leczenia oraz opłat za wodę, światło, gaz i mieszkanie, wypoczynek. Dodatkowe zajęcia w kontekście stopnia niepełnosprawności dziecka nie mogą być uznane za usprawiedliwione.

W pozostałym zakresie powództwo oddalono, jako zbyt wygórowane zarówno w stosunku do potrzeb małoletniej uprawnionej, której usprawiedliwione potrzeby; zostały określone na około 1.500,00 zł. miesięcznie, jak również możliwości zarobkowych pozwanego, który musi zapewnić sobie podstawowe utrzymanie, ciąży na nim obowiązek alimentacyjny na rzecz drugiego dziecka, jest chory i ma w związku z tym ograniczone możliwości zarobkowania. Podnieść należy, iż strona powodowa w żaden sposób nie udowodniła, aby potrzeby dziecka wzrosły o blisko 150% lub aby sytuacja pozwanego uległa tak istotnej poprawie. Dochody pozwanego wzrosły o około 600,00 zł. a zatem podwyższenie alimentów o 300,00 zł. stanowi połowę tej wartości, a w kontekście całości wynagrodzenia zobowiązanego alimenty w nowej kwocie wynoszą około 17% .

Mając na uwadze sytuację majątkową i życiową pozwanego, Sąd obciążył go nieuiszczonymi kosztami sądowymi - art. 102 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniosła przedstawicielka ustawowa małoletniej zaskarżając go w części, tj. w zakresie punktu 2 zarzucając mu:

1. naruszenie dyspozycji art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w ten sposób, iż z uwagi na niepełnosprawność dziecka odmawia się prawa do rozwijania własnych uzdolnień w formach pozaszkolnych;
2. naruszenie dyspozycji art. 149 § 2 kpc w ten sposób, iż wezwanie na posiedzenie sądu w sprawie o podwyższenie alimentów doręczone zostało jej po rozprawie z dnia 10 października 2013r.

Biorąc pod uwagę powyższe zarzuty apelująca wносиła o zmianę zaskarżonego orzeczenia w części oddalającej powództwo oraz zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

W odpowiedzi na apelację pozwany wnosił o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest bezzasadna.

Obowiązkiem Sądu I instancji który orzekał w sprawie o podwyższenie alimentów było ustalenie, czy od czasu ostatniego orzekania w przedmiocie alimentów zaistniała zmiana pomiędzy stronami stosunku alimentacyjnego w rozumieniu art. 138 k.r.o. Przez zmianę stosunków należy przy tym rozumieć istotne zmniejszenie lub ustanie możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego do alimentacji albo istotne zwiększenie się usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego, wskutek czego ustalony zakres obowiązku alimentacyjnego wymaga skorygowania przez stosowne zmniejszenie albo zwiększenie wysokości świadczeń alimentacyjnych. Ustalenie zmiany

stosunków następuje natomiast poprzez porównanie stanu istniejącego w dacie uprawomocnienia się wyroku zasądającego alimenty ze stanem istniejącym w dacie orzekania o ich podwyższeniu bądź obniżeniu.

Porównując więc stan istniejący w dacie poprzedniego ustalenia wysokości alimentów na rzecz małoletniej W. ze stanem obecnym, należy zgodzić się z Sądem Rejonowym, że od tego czasu nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca korektę zakresu obowiązku alimentacyjnego pozwanego. Zgłoszone żądanie podwyższenia alimentów, co do zasady jest zatem usprawiedliwione. Niemniej jednak, przez pryzmat podniesionych w apelacji zarzutów, szczegółowego rozważenia wymaga wysokość takich alimentów.

Porównując zatem sytuację przedstawicielki ustawowej małoletniej powódki to stwierdzić należy, iż podczas orzekania o alimentach w 2008r. uzyskiwała ona jedynie stypendium z Urzędu Pracy w kwocie 643 zł, otrzymywała zasiłki na niepełnoprawną córkę oraz utrzymywała jeszcze dwie nastoletnie córki. Obecnie otrzymuje kwotę 820 zł z tytułu rezygnacji z zatrudnienia w celu opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem oraz zasiłki na niepełnosprawną córkę w kwocie 320 zł. Nie utrzymuje pozostałych córek które są już pełnoletnie i samodzielne. Z kolei pozwany w 2008r. pracował i zarabiał ok. 3.344 zł miesięcznie netto oraz na utrzymaniu miał córkę w wieku 6 lat. Obecnie jego sytuacja zmieniła się tylko w ten sposób, że jego wynagrodzenie wzrosło o 600 zł miesięcznie.

Przy takich ustaleniach słusznie Sąd Rejonowy zauważył, iż wzrosły zarówno możliwości zarobkowe pozwanego jak i wzrosły także potrzeby małoletniej powódki która pomimo swojej niepełnosprawności rozwija swoje umiejętności. Poprawiła się także sytuacja przedstawicielki ustawowej małoletniej W. która już nie utrzymuje swoich pozostałych dwóch córek. W takiej sytuacji podwyższając alimenty należne małoletniej W. Sąd Rejonowy zwymiarował je w sposób prawidłowy nie naruszając przy tym art. 138 k.r.o. ani też wbrew twierdzeniom przedstawicielki ustawowej małoletniej art. 32 Konstytucji RP. Nie sposób dopatrywać się jakiegokolwiek dyskryminacji niepełnosprawnej córki pozwanego ze strony sądu jak i z jego strony. Kwota alimentów w wysokości 700 zł przy uwzględnieniu przyznanych na rzecz małoletniej zasiłków (kwota ok. 340 zł) oraz wkładu matki dziecka w ocenie Sądu na chwilę obecną pozwala na zaspokojenie potrzeb małoletniej także tych związanych z pływaniem i rozwijaniem zainteresowań.

Zarzut naruszenia art. 140§ 2 k.p.c. jest całkowicie bezzasadny bowiem skarżąca nie wskazuje w jaki sposób naruszenie tego przepisu miało wpłynąć na wynik sprawy. Przedstawicielka ustawowa była obecna na posiedzeniu sądu w dniu 10 października 2013r. i nie zwróciła uwagi sądowi na naruszenie tego przepisu. W tym też dniu zgłosiła wnioski dowodowe które Sąd uwzględnił. Zatem formułowanie obecnie zarzutu na etapie postępowania apelacyjnego naruszenia w/w przepisu jest całkowicie nieuprawnione i nie mogło mieć żadnego wpływu na wynik sprawy.

Reasumując na podstawie art. 385 k.p.c. należało oddalić apelację jako bezzasadną.